

Oycowic Święci náponinija nis, abyśny przed każdą
sprawą kładli na się znak Krzyża Świętego.

Swiety Cyrillus Jerozolimski / który był około Roku Państwa
go 350. tak mówi. Czyt ten znak Krzyża / yiedzac / y piętac / y śie-
dzac / y stocac y mowiac / y chodzic / y we robięstwach sprawach two-
ich. Cathech. 4.

Swiety Augustyn także nas náponina: Wadź śledzenie / mo-
wi / lubo chodzenie / iecie / pięcie / spać się kładzenie / złożą rosta-
dzie / zawieź snak Chrystusa w nich umocni Czoloważe. Rząd
wiele razy w nocy obudzeni bedziecie / y sen was opuści / natych-
miast do Warg wstawać / znak Krzyża nich przypada. De Re-
stitutione Catholicæ Conuersationis.

Swiety tez Ephrem Syrus de Panopl. znak Krzyża Świętego
nam zalecając tak mówi. Miasto Tarcze znakiem Krzyża S.
sie umocni / żegnając im robięstwie członki twoje / y serce twoje. A
nietylko sama reka sie żegnaj / ale tez y omyslem / uśmiganie twoje
y chodzenie twoje / y robienie twoje / yłożenie twoje / y cokolwiek
przestepujesz albo przemijaż / wprzod żegnaj / w Imie Ojca / y
Syna / y Ducha Świętego / albowiem potemna jest bardzo taka-
wa obrona / y żaden Tablek podzić nie może jeśli tak bedzież ożbro-
dony.

Piętnie náponniente z frony tego dalej tez Gaudentius Bri-
xien. Kudem Chrześcianinowi mowiąc: Te o Chrześcianinie
Armate każdej dnia / y nocy / godziny / y momentu / na każdym
miejscu nosić z sobą nieprzystay / ani przes nieyczynaj /
ale bądź spis / lubo w droge idzież / albo Vigiluleż / albo co toz-
biż / iez / pięż / po morzu żeglujesz / po rzekach iebzież / w te sie
zbroje ubierz / y robięstwie twoje Członki żbawiennym znakiem przyp-
osob / y ogrodz / a nieprzystepia do ciebie rzeczy złe. Ttaet. 1. de
Lect. Euang.

Pruden-

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

344

Prudentius n'y skarciat moc wielka znaku Krzyża Świętego
radzi / aby kiedy kłodzie sie spoc / zierwey sie przeżegnaj
Krzyżem Świętym: co sie w tych Mierbach iego potasuje.

Fac cum vocante somno
Castum petis Cubile,
Frontem locumq; Cordis
Crucis figura signet.
Crux pellit omne crimen:
Fugiunt Crucem tenebrae.
Tali dicata Signo,
Mens fluctuare nescit.

Dwajazycie sobie tych zecnych Oyców / y Dokterem Euse-
biu / iako oni sobie wiele wazili z rat Krzyża Świętego / iako dos-
trze dość iabczyli mocę tego / że do żadnej rzeczy niecmeli przystos-
pić / aby sie pierw z znakiem Krzyża Świętego ożbracili / y tożdus-
gim czynie radzili: Conseruac sis w tym / i opominaniu Apos-
tola Pawła S. Ptoły też napominie Korintczykom i. Cor. 10.
Bedź lecie / bądź pięcie / lubo co innego czynicie / to nbyśko na
dwale Boże czynicie. A do Colos. Cap. 3. Omne quodcumq;
facitis , in verbo , aut in opere , omnia in nomine Domini
nostri Iesu Christi , gratias agentes Deo per ipsum.

ROZDZIAŁ XXI.

Zwyczaj jest dawny y chwalebny, chleb y potrawy na stole
do pożywania polożone, błogosławis. żegnając ie-
znakiem Krzyża Świętego.

Ten zwyczaj dlebb błogosławic/ jest od samego Zbawiciela i do
tego Chrystusa Pana, iako o tym mamy w Ewangelii Mas-
thaus

Pierwszy Księgi, Szósta Część.

theus & Świętego Cap. 14. Marci Cap. 6. & 8. Lucze Cap. 9. & innych miejscach. Potem Apostolowie Święci / y inni Chrześcijanie po nich / błogosławiac chleb y inne potrawy one żegnali Chrystem Świętym / wyznawając Trójce Przenajświętszą / mówiąc / w Imie Ojca / y Syna / y Ducha Świętego. Oczym Origenes Lib. 3. in Iob.

Bulgariowie rządzili się Papieżem Mikołajem I. kiedyś sie im godzi / przy błogosławieniu stolu / przydawać znak Chrysta Świętego gdyby na ten czas nie było Kapłana obecnego albo Dyakona. Którym Papież odpowiedział / że przez watplenia godzi się kiedy Stół błogosławia żegnać potrawy Chrystem Świętym / jednakże to Starszy między nimi ma czynić / a Młodszym nie ma tego do myślać / aby to prostoszanie starszego czynił. Omnibus datum est, inquit, ut nos & omnia nostra hoc signo debeamus ab insidiis munire diaboli, & ab omnibus impugnationibus, in Christi nomine triumphare. Superest tantum, ut cum potior adeat, inferior hoc sibi, nisi iussus, non audeat arrogare. Ad Consult. Bulgar.

Tertulianus & Cyprianus świadczą / iż Chrześcijanie miały ten zwyczaj zdarzenia przy błogosławieniu Stolu żałosze żegnać potrawy Chrystem Świętym. Kiedyby był obecny Kapłan / albo Dyakon / tedy ono ich prosili / aby oni błogosławili / bo idzie o powinniostć była potrawy na stole / poświecać znakiem Chrysta Świętego. A nie tylko raz / ale każda z osobna potrawe / kiedy im one przychodziło iść / albo napisy literą oni mieli pić / znak Chrysta Świętego nad nim pierwoty czynili. Święty Athanasius Lib. de Virginitate. Lebney Złotniczki roszczesał / aby kiedy miał okazję pożynać / pierwoty go trzy razy przesiegnął.

Gregorius Nazianenus Orat. 1 contra Julianum. Et Theodoretus Lib. 3 Hist. Cap. 16. wspominał kiedyś Historię o Julianie Cesarzu Apostacie / który gdy żołdy żołnierzom rozdawał / y potem zaprośił ich na Bankiet zdradliwie z tym omissem / niektórych złotem zniemaloszy / aby poklonieć na Ołtarz Radzi-

bię.

O Skarbie pigdy nieprzebrany.

346
blę na dwale Paganów Bogom rzucił / gdy tedy przybłio się dniemu Chrześcianinowi wielką winę pić / w przed go przesiegnął / o co go drugi prosił iść / y ganić mu / powiadąłac / że to już dnia giraż nie dobrze czyniś; kon mu odpowiedział / y owożem zaprzecić sie Wiary Świętej / y ofiarować Eucharistio na ołtarzu Bogom Paganom / jest to rzec zła / y przeciwko wierte Świętej Chrześcianstwy. Co drudzy głoszą żołnierze Chrześcijanie / żroszniawiąc padre Cesara / porwalo się ich wiele z onego Bankietu z placem y lamensiem / włosy głowy swoje targatac przeszynek / a głosem iaro nie wyznawając / iż sa Chrześcijanami prawodliwości / a iż sa zdrodliwie od Cesara zwiedzieni.

ROZDZIAŁ XXII.

Iako Bog król jednego Ministra Heretyka, który ważył się żegnać potrawy na stole, przy obecności Kapłana Katolickiego.

W Edluż deklaracji Papieża Mikołaja Pierwszego Bulgaram / iż ten Ektorsby był Starszy przy stole / albo szczytowy / onemu należało potrawy błogosławić : y kiedyś się trafilo / onu / trzech / albo więcej Kapłanów bydż przy jednym stole / tedy ten Ektorsby miał pierwsze miejsce / ten powiniens byl stol błogosławić / co się y teraz pospolicie zachowuje.

Zachował się y ten zwyczaj w pobożnych Katolików / że tedy potrawy nieśli iść / ani kogośwać / ktorzy heretyk błogosławić / aby się w tym niepoznał bydż podejrzaniem / iż z nimi ta społeczność mało rozmiedzem ich Religii.

Cudowna Historia o tym pisze Greg. Turon. Lib. 1. Mir. 80. iż Bog król jednego Ministra / że się ważył potrawy błogosławić przy obecności Kapłana Katolickiego znaśmienistiem: go:

Op

Jednak

182

Jedna Pani zacząć małżeństwo wielce nabożnego Rātholickiego
śmierci w siedzibie heretyka / zaprosił Kapłana jednego śmiertobliwego
do Obiadu: za okazia nawiadzenia jego do domu swego / uprzedziła
przytym męża swego / aby mu był radość / i położył ludzkosci swoje ones-
mu : co on z chęcią przychodził. Gdy tedy potrafią gotowano / trą-
fiło się / że też y na ten czas przyszedł Minister Heretyk nawiedzając
meżę tery / Zatem mąż mówiąc do żony / Pan Bog nam dziś iż będzie
dobra wesela / iż obudzi uch Religie maryi Kapłany. W gdy przysz-
ło siedzieć do stołu / mąż z synem swym Ministrem pierwoty siedział /
dawny mu miejsce po preterey rece / o Kapłana Rātholickiego
pierwoty rece posadził / kredle pterego położono też stołek dla Pa-
nicy. Mówi tedy mąż chido do Ministra swego / prośbe usłuchaj
mia w tym / abyśmy się dziś nacziali y nazartowali z tego Rājinstwa
go Rāsiedza / iż kiedy przyniosą potrącie / ty zaraz one przeżegnaj /
iż kiedy Rāsiedza mojej żony przedziś / luż on tery potrąty nie bę-
dzie iabl : Obiecal tedy to Minister uczuci. W gdy przyniesiono
pierwoty pulmiser / zaraz przeżegnał ten Minister Heretyk / y nas
przeboczął lęsc. Co widział Bogoboyna Pani mówi do niego /
nie czyni tego / bo się la rycząc o Krzywde Kapłana mego. A gdy
niesiono drugą potrąte / y trzecią toż uczynił ten Heretyk / o Kap-
łan inha potrątkę iabl / Peora mu osobno było przyniesiono.
Czorty gdy pulmiser niesiono / leżcze go na stole niepołożono /
a Minister wyściagnął ręce y żegnał go / który będąc przed nim
położony / z appititu wielkiego weźmie z przewały stę polewki nad
spodkiem śnieg / gorący y połknie / zatem zaraz się zadowieli / yeb y
gąrdziel sobie oparzyłby tak bardzo / że go otrzeźwić nie można /
y tak przynym stole / misernie żywota z wielkim dychaniem dokon-
ał. Widział to Kapłan Rātholicki / mówiąc / Przedstwile pom-
ścił się Bog Krzywda flug swich : Zatem Heretyk Gospodarz wi-
dzac / co sie z tego Ministrem stało / wpadł do nowego Kapłana Rā-
tholickiego / y bled swoy rycząc / ewentualnie je uśpiłko Cea-
lubio swoje wiare ewangelia przypominać.

Te Historia

Te Historia tenże Author Greg. Furon wspomina y na drugim
miejscu Lib. 3. Cap. 1. Z tutej Historie to upatrzyć się
może / iż były takie Sekty heretyckie / które znaku Krzyża Świe-
tego nieganiły / ale onego zażywaly z nabożeństw / żegnając ule-
tylko samych siebie / ale też y rzeczy infe / które Sekty były ten Mis-
tiss.

R O Z D Z I A L XXIII.

Iako Bog dopuścił dziwne przypadki na niektórych, kta-
rzy zaniedbywali żegnać się Krzyżem Świętym,

P Ję Gilelm Durandus Lib. 6. Ration. Cap. 96. ten Cub
oszony olejney dziewiecze / które będąc w Siedzibie / wewnątrz so-
bie iabl / Malagranatowe / y ziadalą go nieprzeżegnając / zaczynam
zarażać dawaj / Czarcio petali / które siedzili w ozymiabilku / iż
to to roznali / kiedy iż Kapłan wyganiając Czarcijmowal / y
eto trzy lata one dręczyli. Działo się to w Bononice.

Drugitemu podobny przypadek wspomina Surius Tom. 2.
in vita S. Equitii Abbatis, Martii vlt. Ioan Nider. także Lib.
3. Formal. Cap. 1. o iednej Śakonnicę / która weszła do Ogrodu /
wewnątrz zaczęła Siedzić / w której Czart siedział / y ziadła te Śa-
konice / onej sobie nieprzeżegnawły y zarażają ten Czart opata / y po-
częli ja dręczyć tamże na Ogrodzie. O czym dano znak Ewangelio
wet Świętemu / który gdz weszł do Ogrodu / zaraz począł Czart
wolac w onej opatnicy. Ego quid feci? Ego quid feci? sede-
bam ibi super Lactucam, venit illa & momordit me. Ja com-
uczyni? ja comuczyni? Mówi Czart / śledziałem sobie na Galacie /
przybiiona / y ukośla mie: Atoremu Maż Boże rożasal / aby zda-
rą wjapoil. Co za rożazaniem tego musiał uczynić.

W Provinciach iednej nazwanej Wallachia / byften tworząc / iż
piekarze kiedy mieli w sadzie chleb do plecy / pierwoty na nim zasyp-
ej nilli.

Duz

czynili / kroche go na wierzchu na krojowby. Czosa i odnego / gdy za konicy ktory byli pod przelosiem strem Martiriusa cLOWICKI wielce nabożnego / piekli sobie chleb / y zapomniali na nim Krzyża uczynić. Frasor al sie na nich oto Martirius, obawiac sie / aby do pieca przeżegnal on chleb zdalika / ktory zaraz poczal tak bardzo trzeciąć / iakoby kto gąsce tlukł / z wielkim podziwieniem tych frasorzy byli przytym. A gdy opieczone wyeto z pieca / na każdym pokas żał sie przyz uczyniony. Grzegorz Swiety o tym świadczy. Lib. I. Cap. II. Tym Cudem Pan Bog potwierdził zwyczaj ich ten Swietego. A przytym aby sie iusza przeżegnaniem Swietego / nie obwiniać tego chleba pożywac / na którym byli znaki Krzyża Swietego uczynić zaniedbać.

W żywotie Swietego Wincentego Zakonu Karmelickiego czytamy też / iż jedna Panienka była dreczoną od Czartów przesziedem lat / iż kiedy Czarci przyleciały byli do jednego domu / y tonim stradby czynili / niektore / ci ktory sie przeżegnali / Czarci im skońdzić nie mogli / a ona iż z niedbalstwa tego nieuchytowała / zaraz jednak opętał / co sam wyznawał / gdy go Swiety Wincenty wygasniał / y przymusił go do tego / że zaraz wstopić musiał. Surius in vita S. Vincentii Mansi Aprili.

Coby miele w tym domu tak wiele Czartów czynić / historie przyczyny nie miadnie ; ale sie niektózy domyslawać / iż to z przekleństwem / y wspominania czestego diabłów w tym domu przyszło : Kedy iż albowiem tač wspominała / tam też padami y siniby miejse przylatua. Kto dce czystać / iako za wspominaniem często diabłów / albo za przekleństwem / Czarci ludzi opetywali / gñydzie takich wiele historię in Theatro Vitæ Humanæ. Verbo Imprecatio.

Wiele tu zbudowanemu naszemu / y samym niewiernym nadwąpamianie / pise Beyerlinck jeden przykład Tom. 2. Verbo Crux. Zato gdy drogle ludzi głos Genewy do Lausanny / y napadły ich do dręcza

wō dręcie wiele rzeczy y błyskawice ; ktorimi prześroßeni / ieden z nich począł się żegnac według swojego Chrześcianstwa / a drugi widział te nadmirać sie z niego mowiąc / coż ty czynisz moy Bracie ? podobno mudy ogoniaś z nosa swego ; Ledwie to wyszeli / a oto plon w niego uderzył / y zebi / a drugiemu ktory sie był przeżegnali / żadney biedy / będąc bliżej niego / nietuzynił.

O jednym tez Zakonniku piše Thomas Cantip. 3. p. Jā bes wat spracowany żałował na lożu nieprzeżegnawowy sie / za co przepuszczał na niego Pan Bog wielkie strady w noc od Czartów / tak iż począł wolać Bracie naratunek / a w tym gdy sie przeżegnal żałował woby. Imie IESVS / zaraz one strady usidły / y przyszedły do siebie / przypomniał sobie / że się był nieprzeżegnali / kiedy sie brali do spania.

ROZDZIAŁ XXIV.

Dla czego niekażdy doznawa mozy znaku Krzyża Swietego.

Nubośni Chrześcianie zwykli pospolicie zazywac znaku Krzyża Swietego / żegnając samych siebie / albo inę rzeczy / a żeby ich Pan Bog ochronił od węzelatich slych przypabkow / y nieczęstwa / albo też przedwrotnego rozmaitym pokusom / stradom y natas dom Czartowiskim. Także aby Pan Bog błogosławil ich zamysem / we węzelatich czyniby y sprawach / iako sie z Doktorow Swietych powiedział / ktory do tego nas napominał / abyśmy żadney rzeczy niepoczynali / aż pierwsi sie znakiem Krzyża Swietego uibroili / testi ducem / abyśmy się węzelaiego zlego uchronili. Jeśli to tak jest / czemuś niekazdemu znak Krzyża Swietego pomaga?

By to sie odpowiadą / iż ta z wielu przyczyn pochodzi. Ita,

V 3

przez

184

351 Pierwszy Księgi, Szczać Część.

przod Augustin Święty te dacie przyczyne uniuerialno Serm. 215. de Temp. Sigmaum Crucis a nobis expellit Exterminatorem, si cor nostrum habeat Christum habitatorem. Znak Krzyża mowi / od nas odpedza nieprzyjaciela / iestliby serce naše misio Chrystusa mieścił się w sobie. R. Daley mowi; Ii iestli kto nie ma Hęga w sercu swoim/taktemu y znak Krzyża Świętego niepoimie: podać piekne tą podobieństwo. Co pomote mowi / iestli typus scientem / albo Signetem złotym zapieczętujesz taki mot / to kto: cytysko spruchiale pleny sie znaduło? Cakże/ co też pomote mowi / iestli znak Chrystusa Pana na Ciele / y otoch nostmy / a we wnatrz naduły / nieprawości / y grzechy? Wielka rzecz jest znak Chrystusow / y Znak Chrystusow/ dla tego tą tak zacnym Signetem / zacne y drogie rzeczy trzeba pleszutować. Słowa sa tego. Quid enim prodeit, si de annulo aureo Sigillum facias, & putridas paleas intus recondas? Quid prodeit si signum Christi in fronte & in ore getitamus, & intus in Anima criminis & peccata recondimus.

R. Daley mowi iestce tenże Doktor Święty: Ten Story ale myslili / że mówią / że czyni / a nie myslili sie poprawić / Kiedy sie żigna/ grzech sielego nieu naleyba / ale iestce sie go przymnią. Wiele ta. kich jest/ ktorzy sie zapedzali na Pradzieś / albo na Eudzioleśmo/ gdy się podobne/ żegnali sie ; a przecie od zlego uczynku nie obraca sie / y wie wiadza medzni / iż raczej zanurka w sobie Ćartow/ uhalic do wreszta. A kco zas od siebie / za pomoca Bois / wyfeszli / y gejedy odpedza / y to co jest dobrego zamieszawa / y stara sie zdeń wykonać / fluźnie znak Krzyża czyni na Margach swoich : ab boalem taki uczynki wstawię czynić / ktorzy znak Chrystusow a trzymać byli godne.

Potwierdza tego Chrysostom Święty Homil. 25. in diuersi. Matth loco. Kedy o tym taki mowę. Vidiuti aliquando cunctem ad furtum Deum orare, vt benē ci prosperetur in furto? aut qui vadit ad fornicationem, nunquid signum Crucis

O Skarbie rigdy nieprzebranym.

Crucis penit sibi in frōate, vt non comprehendatur in Crimine? quod si festerit, non iuuatur, quia nescit iustitia Dei patrocinum dare Criminibus. Widziales kiedy / mowi / idzcego na Pradzieś żeby mi. Hęga prosic / aby mu sie szesztlo na żłodzieystwie albo kiedy tą idzie na wstępczesiu: iżali znak Krzyża Świętego Bladzie siebie na Ćele / aby go niepoimano na złym uczynku? A iestliby to czyni / uł mu niepomaga/ albowiem sprawiedliwość Boja niuemie dawac pomocy złym uczynkom.

Potrzeba tedy taktemu człowiekowi / ktorzy dace aby mu znak Krzyża Świętego byl pomocny / y aby sie go Ćarcibali / żeby on tą sam ro przed sie bał Pana Hęga.

Jestce znak Krzyża Świętego niepomoga taktemu / ktorzy by go zacymal ex presumptione, z pydu / trzymajac to osobie / iż samym znakiem Krzyża Świętego / może Cuba czynić / iko y Świeci Bozy czynili : gdyby kto chciał chodzić po modlitwie przesęgnajemy / albo zo ogieni wleć / na pokazanie swojej świątobliwości.

Tak je kteryby go zacymal ex curiositate, tentando virtutem eius, chcąc doświadczyć mocy Krzyża Świętego: Jako czystamy w Dziejach Apostolskich Actor. 19. o swowolnym Synach Scerow Kapland / ktorzy chcieli z jednego opelanego Ćartu rosganiac w Imie Jezusa, iako y Paweł Święty wyganiał / y moszili do Ćartow onego Opelanego: Poprzysięgamy was przez Jezuia / ktorzy go Paweł opowiada / abyście precz wstopili; ktorym Duch ilu odpowiedział. Iesum noui. Paulum scio, vos autem qui estis? Jezusa znám/ wiem o Pawelu/ a myzás co zac iestesie? y iudicuſiſiſie na nich ten Opetany / podrępal baty na nich / y porażnil/ je ledwie z Comu onego obnázieni y ranni voli.

A iestli zas kto zdobra intentio czyni znak Krzyża Świętego/ y nieczule sie tą w grzechach dieftich / a przecie nie doznaje stutku lego / że strachy / albo pokuly Ćartow sie nieustala. Augustin S. o tym taki mowę Lib. 83. qq. q. 79. Gdy kiedy nieustepuo/ mosi tym

353 Pierwszy Kliegi, Szosty Cz. 6.
w tym skarbników i kłosów i Bożego i Świętego / Bog sam nie daje
puścią onym ośprowić talem / ni spōsobami / Kiedy to żaś się Boga /
y pozyteczna rzecz bydż sadzi. Albowiem żadnym sposobem / węela
Bog Duch / nie śmieja tymi żałkami gądżić / lekko sie iż / Kiedy
żoliwiek one postrzega. Cum autem non cedunt his signis , hu-
i usmodi Potestates, Deus ipse id prohibet occultis modis,
cum id iustum atq; utile iudicat. Nam vlo modo ulli Spi-
ritus audent hæc signa contemnere, contremiscunt hæc vbi-
eunq; illa prospexerint. Widzimy też to w opatrnych / że im czas-
sem y Ewangelij nispomoga / kiedy kogo Bog daje upotarzaci Bara-
niem swoim / y przepuszcza wiele innych szych przypadków / ale Eu-
lepsiemu tego / ktorzy one cięci.

Wiemy y to z Ewangelie idko Modlitwy u Boga sa flutes-
ezne / a przede Boga nie żałże wyflutjawa / albo nie zaraz / lubo
sprawiedliwych / a to dla stryczów swoich talemnic.

Czakoniec je nie żalże jednakowoż doznawa mocy Krzyża S.
miedzy innymi przyczyńmi / wiadateż to malá y nadzieja niedoskona-
lala takiego sprawuie / o Krzyżu Świętym / y w żywieniu Prze-
natržeg / Imienia Jezus / Panny Przenaświetzej / y iższych
Światych Bożych. Chrysoft. Homil. 8. Cap. 4. ad Rom.

R O Z D Z I A L XXV.

Dlaczego czasem Czarbi nietylko się znaku Krzyża Świę-
tego nieboia, ale go też Nigromantowie, Czarownice,
do swych sztuk Czarnoksięzkich y czarem
czasem zazynają.

Nie w żadnego to jest w pożądaniu / iż żadę Krzyża Świętego /
bedac tak straszny Czartom / y przede wszystkim nieniarom
iż / wielce potężny / y szuteczny / idko się to luž pokazało z przykla-
dom res-

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

354
bow rozmaitych : Rzecznika nigdy nieosmeli sie przede wszystko Czarc-
tom do wygnania onych z opatrnych przez znaka Krzyża S.

Przeciwnym zas lposobem / naco sie żalże zdumiewać musi /
iż niemaż żadnej supersticie / Czartow / Gwiazd / Zabobonow /
w żywieniu Czartow / y dozniewo lenia iż od Czarnoksięzikow /
Nigromantow / abż im posłuszeństwo / y powolni byli ; żeby w tych
słowach / uczynić / ktorzy oni zazynają do tego sztuku / niemial
tam bydż znak Krzyża Świętego istibolwiek / lubo malowany /
lubo na powietrzu reko ucsyniony / albo słowy wyrażony / lubo też
z materię iakię ; y tym sie Czart delektuje.

A nie tylko znaku Krzyża Świętego Czarownicy zazynają /
ale też imion Bóstw : Imienia Przenaświetzego IESVS, o Eto-
zym sam Zwierziciel porwiedział. W Imie moje beda Czarty wy-
rzucać.

A co najwieksza jeś sie y przes Czarnoksięzego Sztumentu /
nad co niemaż nic najświętzego / Czarownicy obejście nie mogą /
Kiedy chca z Czartami nayglowniejsze palki / y wmasz czynić / y
stanowić, iż to na questiach nie raz maznówali. Obzum Gretz.
de S. Cruce Lib. 4. Cap. 44. Osobliwie sie to in Lib. Disquisit.
Magicarum. do wodnie pożajuje.

Cardanus miedzy innymi sposobami / ktorzych Czarnoksięzni
cy do przywołania Czartow / y zaślinania onych naucają / iż liby
kto chciał od nich cęgo sie nascić albo domiedzić / ten też sposob
iż miarule : steron rzeczy zgubionych / albo utrażonych / iż kto
chce sie do wiedzieć od Czartow o rzeczyach zgubionych / tak aby fos-
cie postąpił / y to czynił / rożkajua : Ut , videlicet, quis a accepto
Crystallo, sedens ad Orientem Crucem faciat cum oleo Oli-
uæ , & sub Cruce scribat nomen S. Helenæ , hoc modo : S.
Helena ; Inde puer natus ex Coniugibus annorum decem
vel circa, intactus adhuc & impollutus, capit crystallum dex-
tera manu , & tu genibus flexis (inquit Cardanus) port il-
lum itans , hanc supplicationem ter cum summa veneratione
nedices

pedices : Precor te Domina S. Helena, Mater Regis Constantini, quæ Crucem Domini nostri Iesu Christi inuenisti, & per illam Sanctissimam deuotionem & Inventionem Crucis, & per illam Sanctissimam Crucem, per illud gaudium quod habuisti, quando illam Sanctissimam Crucem inuenisti, & per illam dilectionem, quam circa filium tuum habuisti, Regem Constantimum, & per illa summa bona quibus frueris aeternaliter, vt debcas demonstrare in hoc crystallo quidquid peto, & scire cupio Amen. Et cum puer videbit Angelum in crystallo, rogabit quemque voluerit, Angelusque respondebit. Dla wzgoßenia proſtych / Polscyzne tego opuſczam.

Tu tedy niech sîs Eády madry przypatry / tak wielkiey dycie trucienni Czartowstey / y one rwoza / iako prima facie ta Medlita na ka od Czartowstich nauki podane / midzi sie zrazu bydż piekna y nabożna / y niewsobie przeciwnego. Wietze Święty niezamyśla. A kto ja zas rwozy / y dobrze sie w niej przebyzy / obaczy iż tulatet anguis in herba, że tu Czart trucienni sîs iadomita miodem flodkiem przyprawił / aby byla przyjemna / albowiem inaczej by onej Czart nie wdał.

W tych modlitwach albo raczej truciennie Czartowstey / jest ten miod / iż sie tu w niej wspomina Przyj Pana naszego Jezusa Chrystusa / y rokazuje się znak Przyjego Świętego czynić / y wspominanie Zelene Święte y one wzywać / y aby ta modlitwa byla klecząc mosiona z wielką uczciwością / y inże przy tym florę nabożne.

Cheść zas wiedzieć tu truciennie? Oto jest / Ji tu Czartownie Anioła przywoływa / to iufi Czart / y przytupa go takimi słowy ex parte, aby sie mu w Krystale pokazał / y powiedział mu to wypisito co dce od niego wiedzieć, y tak wiele razy aby mu sie pokazał / ile razy bedzie te modlitwy mowil / y po kolwiek inny / nies upotruicce jesliby to byl Żyd / Paganin / albo Chrześcianin / Kaszdemu powinien bydż ten Anioł posłuszy / y onemu sie stawić; & przywoła-

przywoławsy go / rozmowy swoje z nim czyni / pakta swoje z nim zawiera / Czartu się na wypisito ofiarute / czegobyl na chwale swoje od niego potęzbował / to czynić obiecute. Dwajże iaka to jest trucienna Czartowsta w tych modlitwach; ale blada takiemu czlowieskom / bo y z duszą / y z ciałem na malu wieczne na ten czas sit Czartowi oddane.

Augustin Święty przestrzega každego aby wiedział o takich truciennach Czartowstich / miodem flodkiem przyprawionych: gdy omis Tract. 7. in Ioan. Cap. 1. taki mowil. Fingunt enim inquit, Spiritus mali umbras quasdam honoris fibimetipsis, ut sic decipient eos; qui sequuntur Christum. Vsq; adeo Fratres mei, vt illi ipsi qui seducunt per ligaturas, per præcantationes, per machinamenta inimici, misceant præcantationibus suis nomen Christi: quia iam non possunt seducere Christianos, vt dent venenum, addunt mellis aliquantulum, vt per id quod dulce est, lateat quod amarum est & bibatur ad perniciem. Smyslate / mowil Augustin Święty / Duscho wiegli / čenie nieakcieccy, sohie ztad pedzodzic / gdy ciktorsy zwodza przesz obwieszczenia / y zaklinania / y falze zmyslane nie przyjacielstie / przymieszywala Czaram swoim imie Christusowe: albowiem inaczej by niemogli zwodzic Chrześcianow; którym aby podali truciennie / przydala kolwiek miodu / aby przes to co jest flodiego / bylo zakryto / to co jest gorzkiego / y bylo im napisem nazubie.

Wiele tedy lubil proſtych w tym zwycięlo bladzie / gdy Czartownice / Baby / przywołych czarskich / zabobonach flor nabożny / Świętych zażywające flisy: y przystym tak wiele razy znać Krysta Świętego czyniące / legendiące / W Imie Oca / y Śmierci / y Duucha S. Zatem nie zlego o nich nie rozumiela / a oto takiem miodem truciennie Czartowsta dla tych przyprawionych / którzy od nich pomocy / takimi głupiami potrzebuijo.

Dla ciegocie tedy rzeczy tak Święte / to jest / Krzyz / Święty

W w 2

Imienią

357 Pierwsza Księga; Szósta Część.

Imienia Beste / y Świętych iego / y same Sakramenta Święte /
ktore sa pośtanowione od Chrystusa Pana / aby Czarta odpodzala /
a laste Boże darwali ; nō ten czas / kiedy ich Czarownicy zazymala /
do swych Czorow / skutku swego niemaior .

Augustin Święty mowi / Jezus Bog to sprawule dla nichu /
przyyczyn / moc swoje Hostie według swoich świętych Sadow od /
nich na ten czas oddalałac . Jako też niekiedy w Babilonie ognios /
ni goracemu moc odiał / gdy go na rzecz niesłużna Król Babilon /
szt zażywał .

Naprzod mowi / dla tego to czyni / Jezus wąsycz / ktorzy krzyża /
Świętego do Czorow zażywialo / żadnym sposobem nie sa godni /
dobrodziejszwa Krzyża świętego / gdyż go do tego (nie przez Święto /
zakradziona) zażywala / co jestiemu przeciwnego . Indigni prorsus /
sunt , inquit , omni beneficio Crucis , cum eam , ad eum si /
nem non sine Sacrilegio referunt , cui ex diametro repugnat .

Druja przyyczyna / dopuszcza to też Bog : Dla napomnienia /
dobrych / aby postepowali w Wietze / y tych rzeczy nie na progu /
dwale . ale ku pozytkowi dusznemu zażywali . Lib . 81 . qq . Q . 79 .

Gdy tedy Czart widzi / że po tak rzeczech Świętych / Hostiey /
mocy nieczule / cieśzy sie niejakim sposobem z tego / y zatym proma /
dzi ludzi do tego / aby labialie było o nich rozumienie o Krzyżu S . /
y o słabey mocy rzeczy świętych ; jako Gretserus upatruioc to mos /
mowi : Impedita autem Crucis virtute , dæmonibus additur /
animus , crescitq ; audacia , & eò magis quò clarius vident /
se hac ratione , ex hominum animis debitam de Crucē exi /
stimationem tollere . Lib . 4 . de S . Cruce Cap . 44 .

To tedy gdy bogoboyny Chrześcianin słyszy / zhumiewać sie /
musi / ale tekich napomina Grzegorz Święty / aby sie przypatrzy /
li innych dźwonychym sprawom Chrystusa Pana / ktorzy bedac /
Bogiem / dopuscił sie kuści Szatanowi / y w rece sielego poda /
wać / gdy go zpuści wąsycz / zaniesi go na wiechę Kościola /
Jerozolimskiego / z tamtad zas na gore wysoko . Matth . 4 . Oczym /
sam

O Skarbie nigdy nieprzebrany .

Sam tenże Doktor Święty mowi : Mens nequit credere , huma /
næ hoc audire aures exp̄ uescunt , cum tamen non incre /
dibilia ista cognoscamus , si in illo , & alia facta pensamus .
Jeśliż Chrystus Pan bedac Bogiem / dopuscił diablu tak dźwone /
rzeczy nad sobą dokazowac : dopuscił sie źydowm biczowac / Cier /
niem poronowac / y na Krzyżu okutnie żemordowac ? Co za dźlu ?
Iz y przysiwoj dopuszcza tak profanowac ?

O Czarownikach Egiptskich / y o wszyskich innych / powiad /
da Origenes Lib . i . contra Celsum , iż tych słów / Deus Abra /
ham , Deus Isaac . Deus Iacob , w swoich præstigiach Czarnos /
świeckich cieślo zwylizazywac . Lubo nie wiebiscieli kiedy to byl Abra /
ham / albo Isaac / ale czystaloc w Beielich źyberstlich o Bos /
gu Abramowym / Bogu Isaakowym / Bogu Jakobowym / z tąd /
bedochdzili y tak rozumiali / iż Abraham manieka z Bogiem przy /
jań y zachowanie / także Isaak / y Jakob . Zaczym do Czorow / y
tych słów Bog Abramow , Isaakow / y Jakobow / kiedy wiele /
ce stuttzny do znienolenia sobie Czartow zażywali . Oczym tak /
mowi ten Author Origenes : Multi ex his , qui excantant dæ /
monia Verbis suis , inserunt illud Deus Abraham , indicant
hoc nomine familiaritatem eius cum Deo , quapropter assu /
munt verbum , Deus Abraham , licet nesciant , quisnam fu /
erit ille Abraham . Idem dicendum de Isaac , & Iacob , & Isra /
el , quæ cum ex confessio , Hebræa sint vocabula , frequenter /
sunt inspersa Ægyptiorum disciplinis efficatoribus . Hæc /
Origenes .

Mayduła sie iescze w Kzymie niektore taki Statyuy albo Bal /
wany Poganstie kamienne / no ktorych miedzy innymi Charaktes /
kamisa wyrysowane rozmiste figury Krzyża . No iednym z nich /
ktorzy bydli powiedzia iednego Kaplana Paganstiego na imie Ca /
nopa , takich / y tak wiele iest Sigur Krzyża .

Wizerunek tych Sigur na przysły Zarcie obaczysz :

Wwz

Etia Obes

188

Na Obeliskach też albo Piramidaach poznaję w Skarodach
mnych Cesarzow Rzymistich, nayduia sicut Figury Krzyża.

Na Obelisku który jest tamże w Rzymie / na Ulicy Świętego Jana Lateraniego / między innymi Hieroglifitami / y charakterami Paganistami / jest też na nim wyrysana Sowa ptak nosząca Krzyżem na głowie/ talię Figury.

Ztora

Ó Skarbie nigdy nieprzebrdajmy.

360
Ztora figure gdy kto widzi rozumny / to bydż zā nieldkie fasuly Paganistie poczta / y smiedu godne id wymisly. Jednak Ciarci którzy w Balwanach mieszkali taemnice w tym idkaś wpadli / dla tego oni / sobie na wzgarde Chrystusowi Panu / taką figure przypisać chcieli; a podobno dla tego / iż w pieśmie S. przyrozwia się Chrystus Pan / względem maki swojej / do tego ptaka nocnego / Sowę melanholicznę albo smutney według osiugiego słowa Psal. 21. Factus sum sic ut Nictorax in domicilio. Ta posmierwisko tedy maki jego / ido Krzyż na siebie nosił na góre Balwaney / y na Krzyżu umarł / Sowę z Krzyżem naley głowie na Balwanach Czartoriski rysowali: Wczym sie y to pełni Proroctwo Jeremiasza Profe Cap.20. Ktory w Personie Chrystusa Panu / pod czas maki jego morał o siebie: Østalem sie na posmierwisko przez cały dzień.

Beda super Psal. 101. Dale drugo przyczynne / Dla czego sie Chrystus Pan przygotował do tego ptaka nocnego mordac: Nictorax est avis volans in tenebris , cui Christus comparatur: Quia in tenebras , id est, in ignorantiam Iudorum venit , si enim cognouissent . nunquam Dominum gloria crucifixissent &c. Sowa jest ptak latociacy w ciemności / ktemu Chrystusua sie przyrozwia / iż do ciemności / to jest / do niewiedomosci / iż don sticy przyszedł / gdy by albowiem poznali / nigdyby pana obwali nieprzyzowali.

R O Z D Z I A L XXVI.

Czary albo Vroki niemaja się odczyniac Czarowaniem / ale znakiem Krzyża Świętego przy Modlitwach y Exorcizmach Świętych , maja bydż oddalane.

Sainty Augustin / tolże i Chrysostom S. wiele narzekoli na tych Chrześcian / którzy takie affekcie z nienawiścią głybi ludzi zā

dziła sprawa diabelska čierplac / wigradziszy lekarstwem Chrystusowym / nasladujac w tym Čydow / Paganow / uciekli sie do Bab / do Čarownice / które znaući Čartowstiey / przy guslach rozmaitych sowietyli byli odczyniac.

Quando filii Caput dolet, inquit S. August. mala, & infideles Matres, ligaturas sacrilegas, & incantationes querunt in Psal. 70. Et Lib. de Trinit. Cap. 12. Quare per Cantores. per fontes, per arbores, & diabolica phylacteria, per charasteres, & aruspices, & Diuinos, & sacrilegos, multiplicia sibi mala miseri homines conantur inferre? Kiedy Synom glowa zaborli / mowien ten Świety: zle / y niepierne Matki / żalilnia Świe tockiego i Čarownia Bukałca. Czemuś to zez Čarowniki / przes rzeki / y drzewa / y diabelske wymysły / przes Charakter / y twoski rozmaite / wiele sōbie złego esiliues przynosić nedaj czlos wiecze?

A co najwieksza je to y tego czynić sie wāżna sami Chrześcijanie / taki mowien tenze Doktor Świety in Psal. 93. y ieden drugiego psule / y nāmawia do tych zabobonów / y czarow / podałac drugich na przykład / Ktozy to czynią / mowiąc: Czemu tak śpiesz? Czyli ty sam iestes Chrześcijaninem? Czemu tego nieczynisz co y drudzyczynia? Czemu niezbiegasz chorobie / Bukałac Ktozy umila żalilnię / od mawial? Niektaraz sie o Wiejszko? Czemu sie nie radzisz Māthematykom iaku y drudzy? Ty sie żegnasz / y mowisz/ iestem Chrześcijaninem / abyś odpedzal sam niewiem Bogo; a nieprzyjaciel przysięga przyniąga / które na zdrowie twoje nastepuje. A to podobno nie wālicy tobie mowią / y radzi przyjaciel; ale Žona w domu / albo podobno maja Žonie wiernye / dobrey / y Świety Žwodźscie onesy. Jesliż to radzi Žonę Mażowi / Žewa iest iemu. Jesliż Maż Žonie / diablem iest onesy. Albo ona tobie Žewa iest / albo ty iest iestes Mażem. Co Świety ten Doktor. Quare, inquit, non Mathematicos, & aruspices consulis, sicut & alii? Et tu si. gnas te & dicis: Christianus sum. vt repellas istis nescio quos

quos, sed aduersarius premitt, vrget, & quod peius est, exemplo Christianorum suffocat Christianos &c. Et hoc forte non in platea tibi dicit auctor, sed in domo Vxor, aut fortè Maritus vxori fideli, bonæ, & Sanctæ, deceptor ipsius. Si mulier Marito, Eua est illi. Si vir vxori, diabolus est illi. Aut ipsa tibi Eua est, aut tu illi serpens es. Psal. 93 vt supra.

Kiemniey inwestivę czyni Chrysostom Świety na takich / Ktozy gdy záchorula / vdała sie do Bab / Čarownic / Wiejszko / gdy tak o tym mowią. Záchorule kco bardzo / aż oto wiele przychodzi do niego / Ktozy go bo takich projnych rzeczy przywodzą y nāmawia. Ktozy sie niegodzi czynić / ze złych rzeczy pocieche mu / to lefft / zdrowie obiecuiac: iedni aby Čarow / drudzy żałilnia / inisi zas aby takich y owakich gustow żałiwali na zdrowie mie swoje. Iż on potym Bab y pisanie / które ledwie mowiąc do domu swego / przes wstydu żadnego / za takim swym karaniem od Boga / kaze prowadzić / od nich albo rączey od Čarta zdrowia bukałec. A gdy takich / mowien ten Świety Doktor / wominamy / y rojrädzamy aby tego nieczynili: a oni takie bledy swoje / tak wymanwiala mowiąc: Chrześcijanek to jest / które chorobe mole zāżellinaniem y żegnaniem lekuje / nic iniego niewspomina / ty Izmie Boże. Do takich bledow / mowien tenze Doktor / przychodzi / że aby lebcze dla tego mieli mieć takie Čarownice w nienawiści / y odpadzacz ob siebie iż Imienia Bosciego na wzgarde i go zaprowađa: a y że sie zowią Chrześcijankami / a Paganstie sprawy czynią / to iż lebcze wymawia. A Čarcie Izmie Boscie wyznawali / a przeciście diablami byli. A dalej mowią: O gdybyś dla bojaźni Bożej / mocno y nienaruszony to ponosił / y wąstko chciałbyś čierpieć, co na čle Boga przepuścię / a niedopuszczal sie tego co Balochniawstwem śmierdzi / toby tobie stało żalorone Męczennika / gdyż też y takie zabobony nigdy prawdziecie zdrowia nieprzywośa. In Thessal. Homil. 3.

Wiele sposobów miała śmiertelna godziny / z nauki diabelskiej
Czarcownice / Zaby, których zajmowało na odczytanie Wroki / y
chorob uleczenie. Których sposobów P. Gretserus opisał w nie-
k / iñnych i duchowni duchowieństwo przynieśli z rosnących Lutherów. Lib.
4. de Sancta Cruce. Cap. 46.

Miedzy którymi ten dziesiąty sposobów Czarcownie wspomina-
na / którego gdy karmu dziecie z choruje / na uleczenie tego zażywa-
ja. Ileprzod / naczynia cia Czole y margi jego octem / alio / blo-
tem / popiolem / sadzami / sola. A Theodoreus Idill. 6. Plinius
28. Cap. 4. powiedział / iż potryzny na lono takiego chorego plus-
io. Ozym Petronius iako też z nim taka bezczera postępowała
wspominaną. Mox turbatum, inquit, sputo puluerem medio
fustulit digito, frontemq; repugnantis signauit, hoc peracto
crimine, ter me iussit expuere.

Cotesius Persius Sac. 2. w tych Wierszach swych to wyraził.

Ecce Auaia, aut metuens diuum Materterea cunis
Exemit puerum: frontemq;, atq; vda labella
Infami digito & lustralibus ante saluis
Expiat.

Chrysostom Swiety in 3. Coloss. Homil. 8. takim iż / y
iñnym broniem sie przypatrzać / y one wspominając mówią: Quid
verò & alia ridicula commemorem? Cinerem, fuliginem, &
salem, & rursus vetulam in medium productam? Reuera ri-
diculum & dedecus. At oculus quispiam, inquis, fascinavit
puerum. Quo usq; Satanica ista? Quomodo non ridebunt
nos Græci? quomodo non subsanabunt? quando illis dici-
mus, magnam esse Crucis virtutem, quomodo credent,
cum videant nos istis egere. quæ ipsi derident? Co daley y o
iñnych śmiechu godnych mam wspominać? Mówią ten Swiety /
popiól / Sadze / y Sol / y potem Babe w pośredku wszystkich
na z zaprasza

moż zazdrość rzeczy pośmiewistą godną / y nie przystojną. Ale
rzeczy / okiem ktoś przeklęte / Dokądże takich Szatanów
sposobów? iako się z nas nie będą nasmiewać Grekowie? iako y nie ná-
grawac / kiedy im powiada my o wielkiej mocy Krzyża Świętego?
iako temu ducha wiare godz obyczaj / a my takich rzeczy zażywamy/
z czego się oni nasmiewają?

A daley tak o tym mówi. Powiem y co drugiego bardziej
śmieszniejszego / ale mi w tym niechay żaden nie ma za złe / jestak
mowa moje seroko otym rospoczątam: kto albowiem dce otok
z rany rożniac / nie będzie się zbraniał ona ruku swoich pomagać;
Jako najstalej co niema byd śmiechu godne / ciega sobie drudz
niema ręczę zla / co jest początkiem niedowiarstwa / y wielkiej
go żałosztwa / iż biota i bierwasty w laźni wśniawią / także y Mama
xi / y flaszewnice palcem Czolo dzieciecia nám iżywiać żegnają kto
y godzby hospital / nacoby tego blota zażmaly / y co pomagać
zle oż oddala / momia / y od wroku / y nienawiści jego broni. O
tak wiele moje bloto? mowiąten Doktor Święty / iż w żelie stuki
diabelskie wntwecz obraca / Czemu niewidzialne się z tą od po-
wiedzi: Po wiele prośbe. Jeżeli przecie niepoznawałeś stuki diabelskiej:
y takim sposobem od początku swego powoli rozpościera się dyp
trościoabel? Jesliż to bloto jest takiej mocy / Czemuż też ty raz
czy niechybić sobie teraz tego na Czole / bedac Miejszem / y w lecích
doskonaliych / nieli Eledys był dziecięciem? Czemu nie w żystko czas
lo swoje blotem mąże? bo jeśli ma taka moc naczale / dla ciego
sie niewidzialnego blotem pomagać / Siedz to jest y fromota
Szatanów / ani też kto ná śmiech takich odsie / ale też do piekła
ich takiegoż zgánia / których tym osukiva. Aże się to dziecie o Pogan/
niedźiw. Ale że się to dziecie w tych / których Krzyżowi Świętemu
potlon oddawała / y sa uczestnikami skrytych tego takiemnic / y sa
madrymi. Wieli to jest roszcza y żelliwość. Co zazdrość ma się
oplaćiwać / Bog die mądrość Ducha Świętego nám dać / a ty blots
tem smrodliwym Sy na twoego mąże / Bog die pcdli / a ty się sam

nieuchciwym czynis: Raczejby potrzeba żebys kryz na Ciele swoim
napisał, ktoryby tobie dał wiele pewno preseruatius. Ty zaś tego
zaniecharesy, do Grotanßiego Salenßwa sie ubaies. Aleśli sie te
komu za rzecz mało wiedzi, chcialbym aby to taki rojal do uwazę
nia swego, iako to jest wiele zlego przyczyna, co ani samemu Pan
wolowi Swietemu zdało sie małych rzeczy lekce poważać. Co pros
ze mnie tego jest, iako to, iż członik głowy swoje przyprie, co
zumiey na Nobilitacie? a paterz iako on syny tego wielkie miały
staranie, y iako srodze tego zakładaj, a miedzy innymi przyczyna
mi te dalać tego, aby Moż nieospoczą głowy swoje, a ieśli one
polkrie, ospoczą głowę swoje; Także kto blotem Syna swego mą
że, iako go nieczyni obyczylivym? iako go do rąk Kaplanskich
prowadzi, Corosumies, iako raka Kaplanska Czolo jego bedzie
zegnane, Etore blotem pomazales. Tyle czynie tego (Mowit)
Bracia, ale Syny wasze od lat ich pierwsi duchownym Orazem
uzbrataycie, y tego nauczycie, aby byli naprzod znakiem Chrystusa
Swietego naźnaczeni, y poti oni sami sobie tego niemoga czynic,
to wy im czynie.

Jeszcze o takim lekowaniu Czarcownie, iako to gani ten Doz
ktor S. Chrysostom Swiety in 3, ad Coloss. Homil. 8. Przymos
dze pismo jego, kedy tak o tym mowit. Supersticiofa sūt illa quæ
ægrotis applicatur, etiam si mille modis philosophentur, qui
quæstum ex ipsis faciunt, dicentes; Deum inuocamus, &
præterea nihil facimus: Et quidquid huiusmodi prætentunt,
Christianæ est hæc Anus & fidelis, idolatriam tamen sapiunt.
Fidelis es, Crucis signaculo vtere. Dic, hoc duntaxat ha
beo scutum, hoc solum farmacum, aliud ignoro. Dic mi
hi, si medicus ad ægrotum accedens, relictis medicinæ far
macis, incantatione vteretur, an hunc medicum dicere
mus? Nequaquam. Non enim videremus quæ sunt medi
cinæ: Ita neq; hic quæ sunt Christianismi. Alia vero fluiio
rum nomina collo appendunt; & mille talia audent. Ecce
dico &

dico & prædico vobis omnibus, si quis deprehenderetur,
postea non parcam, siue supersticiofa collo alliget, siue incā
tet, siue aliud quidquam huiusmodi artis faciat. Quid igi
tur? Morieturac puer, inquis? Si hoc pacto viuet, tum mor
tuus est; si vero sine istis mortuus fuerit, tum viuit.

Gusta to sa resyfikie rzeczy temte. Ktorych okolo chorob zazys
ywala chociasby tyesc, razy n ednym sie w tym peripielici, ktorzy
sia takiemi rzecząmi bawia dla swego i stu momiac / Bogu wzys
wamy, y nic inszego nie czynimy. A co polwieł takowego zamysla
mowa. Lubo to Chrzescianka jest ta Baba / y zwierzych / lednak
uczynki iey bialwochwalestwem smierdzja. Jesteś wierna Chrys
towa / zazymay znaku Chrystusa Swietego, mow / to tylko molo jest
tarcza, to tylko iest lekarstwem, inaczey niewiem leczyć. Powiedz
mi, kiedyby Doktor Medyk przyszedł do Chorego, y opusciszy
lekarstwa z Apteką, taki chyba głowę zasywał, iżoli tego Medykiem
naziocilibyśmy? Byham iey albowiem niewidzialibyśmy iakie są iego
lekarstwa. Tak y tu coby było Chrzesciadistiego. Jeszcze Baba/życie
Zmienią do szysie przywiezlio, y tyle takich breni ważą się czynie.
Oto mowit, y opowiadam was resyfikim / ieśli tego takiego pos
trzega, potym nieprzepuszczę, lubo taki głowa bedzie do szysie przys
wiezwał, lubo admenvial, albo zaklinal: albo co inszego podob
nego wymyślal. Coż tedy mowisz, a ieśli umrie dzieci? Obs
powiem, Jeśli za takimi głowami bedzie żylo, na ten czas umiera
je jest; Jeśli zaś przes tych głowów umrie, na ten czas żyć bedzie.

Origenes powiada, miedżac to od samych Czarcownikow
kterzy umeli zaklinac Czarty, aby dla nich uczynili to resyfik, cesa
go od nich potrzebula. Iż to ich zaklinanie na słowach tylko zawsze
ilo / Etore słowem iesliby kto admienil na insze słowa / albo inszym
językiem one mowil / nie iakiem sa od Czarcia podane y nauzone/
to jest iesliby iekto po Łacińie mowil / a po Polsku byl powinienn
one mowic; albo przeciwonym sposobem, ieśli one mial mowic Ła
cińskim jazykiem / a on przetłumaczył ieb na Polskie, tedy takie slos
wamowit

wą mówiącą moc swoje Świątynię. Affirmant inquit Origene
nes incantandi periti, eandem incantationem pronuncia-
tam in lingua sua propria efficere, quod pollicetur: Sin trans-
feras eam in alias quascunq; voces, euidenter vim suam per-
dere. Adeo, inquit, vis ea non in significationibus rerum,
sed in ipsis vocum qualitatibus & proprietatibus inest, ad
hanc & illa efficax. Lib. I. contra Celsum.

Ta jest nauka tych Świętych y innych Doktorow Kościoła
i Bożego z strony tego, o czym wieczej znajdziesz y Chryzostoma
Świętego, osobliwie w Eleganach jego przeciwko Złoom, z tąto
tejto nauki tych Doktorow Świętych połączysz się, iż niemają nic
potężniejszego przeciwko wszelakim Ćzarom, iako znak Krzyża S.

Concilium Cabilonencie przeciwko takim Ćzarownikom
dokretem takim wydało, aby ten który Wroki, choroby iakiekolwiek
z Ćzarów pochodzące, wajyl się inaczej leczyć, oprocz pacierza mo-
dlitwy, której nas sam Zbawiciel nasz rzączył nauczyć, y Credo
Symbolum Apostolskiego, tak ten który one odzynia albo zaślis-
nął, iako y ten który sobie kąje one odzynać, aby przez trzy Quadragesimę
po kutował, po szacuną dlebie y modźie. Ztorego tak jest
Constitutio. Si quis præcantauerit ad fascinum, vel quales-
cunq; præcantationes, excepto Symbolo & Oratione Do-
minica, qui cantat, & cui cantatur, tres quadragesimas in
pane & aqua pæniteat. Canone 5. Co sacerdoti deklaruje Iuo
par. II. Cap. 74.

Ale rzeczywiście sam znak Krzyża Świętego iako wibiemy nie
zawsze, y owszem rzadko przez Exorcismow pomaga do zniszczenia
Ćzarów, y uleczenia chorob? Coby tego była za przyczyna iżem
powiedział w Koździale XXIV.

Kiedyby znakiem Krzyża Świętego miał kaidy uzdrowić chos-
tych, bylbys to Cud nad Ludami, y Koźdemu zwycięzny; Ciego Bog
y samym Apostolom Świętym nie zawsze pozwalał ordinarię ias-
ko tym mamy Matth. 17. Kiedy przyszedł jeden człowiek do Chry-

Rusł

Rusł Pana polikratyczny z rokocza za Synem swym / który był od
Czortów opatany, y innych chorob wiele cierpią, y powiadają je go
przyprowadzał do uczeńego iego / a niemogli go uzdrowić. Ciego
sam Chrystus Pan dał przyczynę / iż to diobelsko nemoże się wy-
rwać tylko przez Maledictw / y rokiem dala umartwienie Ciemuś
tedy aby święte czyny nad Apololy Świerte: Atotym przypa-
znałeś ze słowniki świętymi tado d'ereba uleczę. Ciego y Raco
plan Pomazaniec Boży nie ście sobie przypisować, a jeśli takiego
Mabożenstwa żałowa nad chorymi, to milosierdziu Boskiemu pos-
łecą, y czyni wezchlenia do Woga aby był godzien tego, iżby go
Bog wysłuchał w tym, co Apostolom y innych Uczniom swim
ebiecal mowiec. Tłachorzych bedeklać rece swoie a beda uzdros-
wieni. Marci 16. A przecie nie zarazy nie zarażę tej poślednich dnia
znawaja pokladenu rąk Kapłanów na głowie sercy.

A ta jest rada Doktorow Świętych; Jesli lekarstwa które
Bogu zdrowiu ludziemu stworzył nie pomagają, albo iż nie
możesz mieć, na ten czas uleczay sie do Maledictw Kapłanów/
y do Świętych Bożych, wzywając ich na ratunek. Macie tak wie-
le przykładów, sami doświadczacie: Jako za przyczyną Panny
Przenasiewej Bożej Kościeliski wiele takich było, o których iż
Doktorowie Medycy zdesperowali byli: Drudzy iuż koniacy, nie
który umarły mi bedac do zdrowia dobrego, albo do żywotu pier-
wego znowu sie przywracali. Takich Cudów doświadczanie często po
Drzecie Krzyża S. które macie w Lublinie, osobliwie kiedy winie
albo wody, które sie to Drzewo S. obmywa, dla chorych onego w
nápolu żałowało, albo onym głowę y chore członki sobie polewając/
lubo natrapiając. A kiedy y takie remedja lekarstwa Duchowne
komu nie pomagają, to sie iż takim na molo Bożoskrubie oddasz
watec sie w rece iego S. y stąd pozwój, je to taka jest mola iego
święta, je go wzima u: i na on świat, albo też d'ce, abyś tu lepsze
na świecie tym cokolwiek za grzechy swe uciepliał, probując przy-
tym iego cierpliwości, iako niektódy poślipswał sobie z Jechem
Świętym, y z innymi.

ROLDZ

ROZDZIAŁ XXVII.

Iako to jest przyjemne y mile Nabożenstwo Pánu Bogu,
żegnać się Krzyżem Świętym.

Dlaczby iuż tažby mógł poſuńc ſtyd Cubow / ktore Święci
Boży czynili ſamym tylko znakiem Krzyża Świętego / iako teſt
mile Pánu Bogu to Nabożenſtwo / zaſywacę go do wſyftid poſu-
ſtepkowſwoid. Ale oproč tego y tyd ſamid / ktorzy ſie w tym
Nabożenſtwo Bodali / po idy śmierci to Bog połazał / gdy
światu dylownymi Cubami takie nabozenſtwo y świątobliwoſci ich
obidásnil. Czego jest wiele przekladow v ſiſtorykow Koſcioła S.
Śterydia tu kilka tylko przywodze.

O Złogosławionym Woldanis Žakonu nášego Ráznobiega
ſtiego/to piše Laurentius Beyerlinck , Jſ ten mož S. Volda-
nus Teutonicus mial to Nabożenſtwo / ſe ſie częſto żegnal Krzy-
zem świętym czyniac ſobie Krzyż pálcem wielkim / na ciele / na rę-
ciech / y pierſiach swoid. A bedac Przełożonym Kláſtoru w Mie-
ście Argentinię/ poſiedł čaſu iednego piechota do Mogunciey / y
tam zahorzały w Kláſtorze Ojcow Franciszkanow umarł : al-
bowiem leſcze na ten čas Bracię S. Dominika ſwego Konuentu
tam nie mieli / upominali ſie teby Bracia etiła iego / iako ſwego
Przełożonego/ chcac go przenieść do Argentyny do Koſcioła ſwe-
go; ale Ojcowie Franciszkaní tego pozwolić nieſcieli / lubo po-
nym roklika lat wielka trudnoſćia na to pozwolić muſieli. Gdy te-
dy Bości tego Ojca Bracię omywali / nalezli na pierſiach iego Krzyż
niemaly ktorz wyroſł ; Bości na pierſiachiego / z wielkim podſimies-
niem wſyftid/ na ktorz patrzał takie ten Author Beyerlinck dla
ktorego wiadomna eſterdzięci mil chodził / o czym ſam takie ſobie
opisałewtwo dale : Erat autem Crux, vt ipſe ad hanc videndam

quadragi-

O Skárbię nigdy nieprzebranym.

370

quadraginta Milliaribus laborauit, & lætis vidi oculis meis,
in offis medio ex ſubtantia oſcia ad ipſitudinem euidentiſſi-
mam aleuata &c. Tom. 2. Verbo Crux,

Beknat teſt Święty wſpomina o siedney Pannie Žakonnej/
ktora ſie ſi byla byla częſto ſegnać / iſ gdy po śmierci wſile lat ciaſe
toicy ſpruſtiale ogladowano / palec tylko v rebi prawey wcale
nienarubony / znaleſtono / ktorym częſto czolo y pierſi wſote ſegnać

O Świętey Žycie Corce Žogara Krola Angelstiego ſwida
czytajc Hiftoria ſi wotatey / iſta Panna Święta miałec ten ſrogs
częſto ſie ſegnać Krzyżem Świętym. Gdy czasu iednego Świę-
ty Dunstanus poświecał Koſcioł na dwale Świętego. Dyoniza
go / poſtrzegł latec ta Panna Święta przypatrując ſie znabožni-
kiem Ceremonię iego / oſta. oſcnie ſie ſegnała / czyniac ſunac Krzy-
za Świętego pałcem wielkim reči ſowicie na Ćele y pierſiach swo-
ich / po ktorym nabożenſtwo przypatrowiſſy do niey ten S. Biskup
wſial icy ſeke prawa / y kieki : Wodaſ ten twoy pałuſet / ktorym
ſie tak częſto ſegnaſ nigoy nieſprochniaſ : R taki ſie ſtalo / iſ we
trzynascie lat po śmierci ſwey połazała ſie Święteku Dunstanos
wi mowiac ; aby ogladal Boſci icy w grobie / y palec wielki v rebi
prawey / ktorym ſie byla zwylka ſegnać / iſ iest wiele iego mowy
wcale nienarubony. Surius 16. Septembris.

Dziwna Hiftoria piše tenze woz wyp mianonowany Author Be-
yerlinck o leſczej Žakonnicy w lego Patriciey / ktorz wiele bedac
wabožna do Krzyża Świętego / częſto kroć czolo y pierſi ſuo ſegna-
la / meke przytym ſbarwicela ſuęgo wſtawicnie rozmylewanioſ.
Gdy wmarla y cialo icy do grobu niostono : Krucifix ktorz iest w
Koſciele / twarz ſwote obroćli tu tamtemu miejſcu teby ja niesio-
no / iakoby patrzać na icy pogrzeb ; y do tego čaſu tak nad zwys-
zay cudowne glowe Krzyzmaten Krucifix. Tom. 2. Verbo Crux.

ROZDZIAŁ XXVIII.

Ty

O Zdnie-

O Zolnierzach Chrystusowych ktorzy dla niego ſmierć Krzyżoną z radością podigli.

V Paganu niebylo sposobu zwycięzniego karać złoczyńców / iako ich na Krzyżu wieśać ; a tym bardziej Chrześcian / iż iako ſie oni ukrzyżowanym Chrystusem ścicili / dla tego nacytaczy na taką ſmierć onyż ſtarzywali y potepiali / ktore z wielkim weselem przyimowal.

Miedzy innymi / Glaſzod / Piotr Święty / głowa Koſcioła Chrystusowego w Rzymie od Nerona Cesarza jest ukrzyżowany / głowa na dol / iako ſam oto proſil / czyniac ſie bydż niegodnym takiej ſmierci / iako Źbawiciel świata na Krzyżu byl żarwiebony.

Takim sposobem byl tež Święty Calliopius w wielki Czerwonek głowana dol ukrzyżowany / y tak w Wielki Piątek umarł na Krzyżu. Matka to iego sprawila / iż kiedy iuž byl dekretowany na ſmierć Krzyżowa / żeby nie tak go na Krzyżu zamieszczo / iako Chrystus Pan wiſial / ale głowa na dol / y katora przedarowala / aby inaczej nie czynili dawnych im pieniodze. A gdy iuž umarł / ciało jego całujac y oblaapiatac / ſam tež w tym Matczynskim / affeſcie Panu Bogu Duha oddala. Metaphraſt. & Surius 17. Aprilis.

O innych tež Chrześcianach świadczy Baronius Tom. 1 iż iob za panowania Nerona Cesarza przez liczby w Rzymie Krzyżowano.

Także za czasu Juliana Apostata / Paganie wiele tež Chrześcian ukrzyżowali : Oczym Cedrenus in Iul.

Andrzej Święty Apostoł / w Złobiey jest ukrzyżowany glos wa kuniebu / Święty Philip tež w Scythiey Azjatyckiey w Misieście Eteropolim tym sposobem jest ukrzyżowany.

Słowna tei jest Historia w Koſciole Świętym / o niemaz tym Wojsku w Alexandrię dźiesiąciu tysięcy żolnierzow. Atos tych Adrianus Cesarz / iż nichcicli Ofiar czynić Bogom Paganom /

ſtim /

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

372

ſtim / y od Wiary Chrystusowej obſtepic / Kazal w Zjſtliw na Krzyżu / iako poprzypiąć na gorze Ararat. Oczym piſie Ioseph. Lib. 6. Cap. 12. Oprocz tey meki / w Zjſtliw wprzod biezowałco / y nies Etorych členniem Koronowano / iako o tym świadczę S. Anton. in Chron. Vincent. in Spec. Histor. Lib. II. Cap. 93. Tych Świętych Męczenników Koſcioł Święty odprawuje Święto Znroczyſtoscia po wſzyskim Świecie dnia 22. Junii.

Taka niemala liczba ukrzyżowanych nie iest przesz wielkiej tamnicz : Chrystus Pan albowiem dźcial tež dźwale Krzyża ſwoego / y ſmiercia tańca w slugach swoich obiaśnić. Iako y dziesiętnico swoje ſmiercia wielu tysięcy dźiatek od Heroda pozabijanych uſieli. Tańce na occzenie y dźwale Panien/twa Matki wey przeczyſtey / ſedenasie Ćwiaty Panienek oraz ukoronowal Męczenna Korona w Germaniey / Etorych Święto odprawuje Koſcioł Święty 21. Octobr.

O Saracenow in Insula Co. Craterus Hetman Cesarza Konstantinopolitańskiego iest ukrzyżowany. Cedren. in Mich.

Tenje Author o Grekach / iako iob wiele Tatarowie wiejntow ukrzyżowali / y innychmi metāmi pomordowali / tak mowi: Alios captiuorum , inquit, in Crucem egerunt, alios terrae affixerunt, alios pro scopo deſtituerunt inq; eos sagittas direxerunt; & quicunq; ex captiuis Sacerdotio initiati erant, eorum capita acutis clavis perforarunt. In Romano.

Niewspominam tu Graciey Žebonu naszego Kaznodziejstiego / iako wiele iob iest w Turcach / y w Indiach ukrzyżowanych. W Węgrzechoraž dwadzieścia y ſiec Turcy do brzewa iob na Krzyż po przypiąt apud Cumanos : Etorych Przełożony byl niciaki Adrianus , y wprzod tež nad innych to Męczensko Korona iest Koronowany.

O innych tež Žakoniakach / ktorszy w tamtych krajinach Ewangelio S. opomiedziac / pracowali w naciroceniu iob do wiary Chrystusowej / tož mamy rozumieć / iż iob tam wiele bardzo taka ſmiercie Prutna merdomano.

Xyz

ROZD-

195

ROZDZIAŁ XXIX.

Niektorych sam Zbawiciel Christus Iesus Kochanych
stug swoich, Cudownie Ran swoich Przenaświet-
łych, uczestnikami uczynić raczyt.

TEgo daru Stigmatorów / Ran Chrystusa Pana / między wsys-
tymi najpiękniejszym był uczestnikiem Paweł Święty Apostoł /
iako się tym sam scyći w Łście do Galatorów Cap. 4. Kedy o tym tak
wspomina. De cætero nemo mihi molestus sit, ego enim
Stigmata Domini in corpore meo porto.

Po Świętym Pawle, mogło bydż y innych wiele / Ktorzy także
że mieli Stigmata Chrystusa Pana / o których jednak tu my wiąz-
domosći nie mamy. Ale nadewyszczek na sławieństwa jest Złotos-
ta / od Kościola Świętego Róhholickiego przyjęta / y approbosa
wana / o Świętym Franciszku wielce światobliwego żakonu / Or-
dinis Minorum , fundatorze / iako gdy się udał był na pustka / na
jedne gore Aluerni , y tam Czterdzięci dni trwając na Miodlis-
cie / przy połach wielkich / na chwałę Świętego Mikołaja Ar-
chanioła / w dniu Podniesienia Krzyża Świętego / pokazał mu
si: Chrystus Pan w postaci ukrzyżowanego / między strzydłami Che-
rubicinā ; y na tunczach / w rękach / y w nogach / y w boku jego /
wyraził cudownie Ran swoje Przenaświetłe. D. Bonauentura
in vita eius. Et apud Surium.

Takich przykładów o innych Świętych historiom Chrystus Pan
probobno leste także pokazał / Ran albo bliżny Ran swoich w res-
zach y nogach / y w boku z bolescia ich wielka wyraziłac / oprocz
tego / Suriusa kilka sie ich znayduje.

O Świętej Lydiwinie Pannie światobliwosci wielkiej / to
pisze ten Author / nie wspominając tu dzisiejszych iey reuelacij ktorze
mierzala ob Boga.

Csász

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

374

Czadu lednego, gdy Chrystus Pan pokazał sie ony w postaci
ukrzyżowanego w wielkiej światłosię / wypisik twia złany / w
Rany swoje Przenaświetłe / które gdy one obecna / a iż ich trus-
dno było przed ludźmi tacić / y ochronić sie opinie ludzkiej o sobie :
Prośba Chrystusa Pana / aby te Rany niebyły nikomu wiadome /
kontentując się losią tego świata. Dzisiejsza rzecz / iż zaraz sie stora
Ciela okeły ; jednak na tym miejscu śniość / albo blizny zapise

Dzisiejszy tski Cub o Świętej Gertrudzie tenże Author
pisze. Iż gdy w Wielki Piątek w nocy przed Obrązem Chrystusa
Pana ukrzyżowanego / dlużo na goracej modlitwie trwala rozpę-
mierzalac sobie jego Miłość niewysławiona / iż tak okrutna
śmierć na Przyjzu dla nas grzesnych raczył podać : Stigmata al-
bo Rany w rękach y nogach / y boku iey z przeką sie pokazały / ktoś
te gdy obaczył / z dwoma głosem rokietem na Dieuuieram Beghi-
niam Panne ; Podż sam e obecz dzisiejszej rzeczy / iako milostie Boga
mnie niegodnej raczył pokazać / na co patrzoc Boga wyflawiły /
iako jest dzisien w milosierdziu swoim . A od tego dnia / eż do
Wniebowstąpienia Pana / z onych Ran diecis. Pierw świeżą
wodziesięciego Coloru na każdy dzien siedm razy / ad singulas ho-
nas Canonicas , ktorą Pierw odizalo / chustkami na to sobie zgospo-
rowany mi. Ten Cub tak wielki niemogl sie dlużo tacić / albowiem
nie tylko Delphenses Obywateli tego Miasta / ale też z innych
Miaſt / przypieczętalo wiele ludzi / na oglądanie takiego Cubu wela-
iego . Co to było z uprzekrzeniem niemalym Świętej Gertrudzie /
y z przeßoda wielka do iey nabożeństwa. Dlaczego wciąża się na
modlitwe do Chrystusa Pana / aby raczył te Rany ony zagolić / y
była wysłuchana. Tak iż z onych Ran Pierw diec przekala / jednak
blizny onych trwaly przez wypisik czas żywota iey y po śmierci.
Tom. 7. die 6. Ianuarii 1340.

O Stigmatach Świętej Katharzyny Genesiey żakonu

Ry3

Dominik

196

375 Pierwszy Księgi, Szosta Część.
Dominik Świętego pisze także ten Author/ ale to się zakończyło
do drugiego Rozdziału który potem następuje.

R O Z D Z I A L XXX.

*Bracia y Siostry Zakonu Karmelickiego Dominika
S. którzy mieli Cudownie na ciele swoim wyrażone
Stigmata Kas Chrystusa Pana.*

O Tym Świętem Dominiku/ Patriarche Zakonu naszego/ jest
pewna traditio/ iż on miał Stigmata Kas Chrystusa Pana
na Ciele swym wyrażone: jednak z powory wielkiej to żebie wpro-
sił o niego/ aby świętu były tągne.

Fernandes in Prologo Libri de Rosario wspomina o tym/
że w Hiszpanię ten Ojciec Święty modląc się przed Krucifixem
wiedney lastini który się znajduje w Segowii, kiedy teraz jest w
stos zacny z Królewskie Fundacjey tego Zakonu Świętego; tam
otrzymał te od Chrystusa Pana Stigmata Kas jego Przeniesienie
tysiąc: Czego jest jeszcze tam pamięta zdarzenia/ to jest/ takie wie-
śce o Stigmatach Świętego Dominika/ w tyle stale/ od Alphonsa
fa Vermera człowieka onych czasów wielce starohnego/ napisane.

Præterea Domino pendent i stipite viuo,
Compatiens, lachrymis pallida & ora rigens,
Hac sub rupe Crucis totus liquefactus amore;
Stigmata per totam sensit acerba Cutem.

Lebo to Dominik Święty nie chciał aby świat wiedział o tych
lego Stigmatach/ jednak dla dłużyny facej Chrystus Pan niektó-
zym Personom świętoobliskiego żywota/ one raczyli oblać.

We Florentię kiedy się Dominik Święty gotował do Misy

Świętej

O Skarbie nigdy nieprzebranym.

Świętey/ obiadali te iego Stigmata lebney Zakonnicy Benedykci
Florentynie/ iż wiedziałi na ten czas w reku tego te znaki Kas Chrysta
stusa P. y korone cierniowe na głowie iego. O czym zaraz oznajmili
P. Thomaz à Templo, iego Sekretowi, który on te iey reuelatio-
w Ksiegach swoich opisał.

Panna także Przenaswietła raczyła obiadnicę telego Stigma-
ta Błogosławionemu Mianowi tegoż Zakonu, który pod przesy-
gę te reuelatio wyznał. O czym pisze Exemplo Undecimo de
Rosario. Cap. 60. O tym także wspomina Flaminius, Cho-
quetius, y inisi Authorowie.

Błogosławiony Gwalterus tegoż Zakonu/ tymże darem
przenaydrożnym był od Chrystusa Pana oddarzony. Ten czasu ie-
nego będąc na kontemplacjey przed Krucifixem/ rozmyślał
sobie goraco bolesći Chrystusa Pana/ y prawie latoby z nim na Krzy-
żu umierając/ miał takie bolesći w rękach/ y nogach/ y w boku
prawym/ iż dla wielkich bolesći/ y wolania iego/ Bracia sie do
niego zbiegali/ niemniejżcoby się z nim dżalo: Ktorego czasu
Stigmata piaci Kas Chrystusa Pana na Ciele jego wyrażone by-
ły/ y trwałły aż do śmierci jego. Ten Ojciec Święty umarł Roku
1264. O tym pisze Hieronymus Borsillus, Seraphinus Razic-
us, Plodius, Bzouius, ad Annū 1265.

Błogosławiona Helenę w Węgrzech Zakonnicy Trzeciej Reguły Świętego Dominika/ rozmyślałoc także sobie małe Chrysta
stusa Pana w dżieni Świętego Franciszka Świętego/ taki też dar
Stigmatach/ od Zbawiciela swego otrzymał, które gdy obaczyła/
zwróciła na modlitwie. Niedługo mi to nie będzie proste moy Jezu:
Niedługo tego nie będzie znac moy Zbawicielu/ y w, słuchana jest/ że
sie iey te Rany zgoliły/ ale bolesć pozostała. Leander Bononien. &
Castelfran o tym pisza. P. Bzouius także in Annalibus ad An-
num 1270. y in se iey Cuda dżiwne wspomina.

O Świętey Katharzynie Genesie samą Stolicę Apostolską
sta jest tego świadectwem/ osobliwie Clemens VIII. in suo Di-
plomata,

plomate, quod incipit. Cum sicut accepimus &c. Romæ 1299.
y nadto wiekogo spadictw i niepotrzebna.

Także Urbanus VIII. przeciwko tym ktorzy wlaczyli tą
kley świętości Katharzynie Świętej, roszcząc Święto iey
sub Duplii odprawowac / y historia o tym, iakim sposobem Stig-
mata Rana Przenasviety Chrystusa Pana otrzymała w Dres-
wiarszach one publikować, ktorą się w Paderzach o niej na Jutrzni
in Nocturno 2. Lest. 2. czyc.

Zakley by była Świętości przedsiwnej tą Święta Pana
na / ztey iedney y drugiey relacjey żywota iey poznac sie może / gdy
miedzy innymi swymi favorami Chrystus Pan prawle przy ostatej
czynie onę rewelacyjch / taka iey lassa położował: iż czasem zna
Paderze odprawowal / Psalmy zna alternatim mowiąc / y gdy
miała mówić na końcu Psalmu / Chwala Ojcu / y Synowi / y Du-
chowi Świętemu / to ona Odkoniuły się ku Chrystusowi Panu
mowiąc / Chwala Ojcu / y Dobre / y Duchowi Świętemu. Wiala
y drugi favor od niego / naco sie kato zdomiewać musi / gdy to
w historię żywota iey czysta / iż przez wiele mieściej nic niejadać
ale sie tylko samym Sakramentem Przenasviety posiliła.

Aże się znaydowali niektory zelo Świętego Franciszka du-
eti, sprzeciwiając sie temu Cudowi Katharyny Świętej de Sti-
gmatibus powiadając że tylko sam Święty Franciszek miał ten
dar od Chrystusa Pana / a Świętek Katharyna Senensis taiego
daru od Chrystusa Pana nieniela / y nicas strony tego przed Sto-
lita 2 połostka śmieli kontrowersje czynić: Czemu potym żałe-
jał. Urbanus VIII. obstruendo os loquentium inqua. Oczym
luż wspomniam.

Zabytedy Bog połasał / iako według nowo Pawał Świętego/
lest bogaty y boginy w milosierdziu swoim: pod czas tey kontro-
wersiey / na żałostydzenie Adversariorum Katharyny Świętej Sea-
nenstley; ponowik takis Cud Pan y Zbawiciel nasz; Gdy drugiey
Zakonnicy tegoż żałonu Dominika Świętego: Trzechet także

Reguly

Reguly nietakley S. Luciey de Narni, dalmatyczne Stigmata
Ran swoich w relach / w nogach / y w botu iey taki / z których
zawsze krew plynela z monnościa nietak.

Ale y tu Czart przeciwny iey świętości / niezaniechał
oney przez złotowych względem tego Cudu dalmatyc turbować /
y potwary zmyślać / odsiac iakoby, ona z obłudney swey święto-
ści / taki Ran sobie w relach / logoach / y botu uzynt
miała / y one zmyślała: strony czegego rozmaito były rumery miedzy
subzmi. Czego dycac sie prawdziwie Alexander VI. Papież dos-
ziedzieć / zefal na to Commisariorum lubi zacnych / aby czynili
Inquisicio y uznaniali / iefliby to były prawdziwe Stigmata / y
feiliby niezmyślone. Tego był pierwsiym Inquisitorem w Wite-
bie Biskup tego Miasta: Drugi był Inquisitor P. Dominicus
de Gargano, yz innymi Sedzian.

Potym drugi raz w Sekretarzu iessice strożej strony tego były in-
quiritowana / etaminowana : y probowanata Panna Święta, przy
obecności Herkulesa Kiościa Ferrarskiego. R. Hippoliussa Kara-
dynala Esteniego / Piotra Crandeniego Minority Biskupa
Tolesinensiego / Suffragana Ferrarskiego / y Mikolaja Marię
Biskupa Abrienskiego. Także Bernarda Kikanateniego Medys-
ka Doktora, ktorego Papież na te sprawę posiol. Ten nieufał
oczem swoim ktorymi patrzał y widział te Stigmata albo rany
w relach / nogach / y botu iey Panny Świętej / y rekoma sie stro-
mi onych dotyciał: dla wieksey pewności y doświadczenie modłas-
mi przykrym na to zgromadzonymi rany te iey często obmywał / aby
le zegubil albo zagoł / plastry na to przekładal / y gelawice nara-
ce iey wodział / y one zapieczętował / y lotka zamknal / Sera pen-
sili, aby onych niemogła aliqua arte zdjąć z reku swoich / y tak iey
rece zamknione przez dnie wieńc dni ostatecznie w relach trzy-
mal.

Dniestatego tedy dnia/ gdy znowu żałano siacy Rówic przed
one persony sacne nazwy mianowane / obiato pięciści / y lotki /

33

sdieto

odieto rekawice przypiąte do pasekami : A cto Rany taka iko były przed tym należono / przez żadny ich odmiany / w których żaden fotor, albo otok iaki spłoszy / iko swyklo bydzie w ranach zaogniły nieznaydowal / ale krew sie z nich biezo pieknatko purpura / y wolelce w dżacecznie woskiaaca puściła / y blugo cieka. Co oni wie dzac Śadzlowie y swiadkowie tak zacięci / krew one swego cieka za zebrawały / blugo ja dżewali / krewa bynammiey sienie żalenie. Tako tedy Inquisitio oni Komisarze / pisarzy / y swymi pięciami one zapieczałowali do Rzymu posłali / aby o takiach Ludownych rzecząch wifyskiemu świata bylo wiadomo.

Gdy tedy do tey Luciey Świętej począł się lud rozmaity gąsienic / iż dyż s nimbu pragnac sobie wiedzieć / te dżiwne iey Stigmata / nie tylko ze Włoch / ale yż Złotopanley / Franciey / y dalszych Lirsin / dla czego nie pokoy usiąwiczny / y przekode do Labożeństwa cierpiala przez siedm lat / z wielkim źwocim uprzylęzeniem : Jas czym z wielkoj pokora prośila Zwierzycielu swigo aby ony te Rany swie racyj zagoić / a boleści na miejscu ich przymnożył ; Co przes naślodybny Oblubieniec iey Jezus Chrystus za goraca prosiło / w ręku / y nogach Rany zagoiwszy / uczynił : ale przedie w boku iey Rane zwarta zostawił / z któryg gdy perym cęsu jednego bardzo wiele krwi płynelo / y prawie już krew ja wchodziła / bla ciego ta Święta Panna leżała iżoby już umarla : W tym pokazała iey Panna Przenaswietla Matka Góra Bożego / dźiedzictko Pana Jezusa etymdięc na rękach swych / ktorzy gdy się rociła swa prawa dotchnał Rany w boku Luciey Świętej / krew zardz płynąc przeszła / y rana się zagoiła / tylko co bliżna Rany zagoionej została / iż y zatym do siebie przysiąła będąc dośćecznie zdrewiona. Posz tym Pan Bog przede duszki ktorymi krew z Rany swej płynaca odierała dżisne Cudą pokójomal. Oczym piše Choqueius, Iacobus Marciāensis, Plodius, Lopez, Gauaston. Tey Panni Świętej Ciało lezy w Ferraru / ktorze do tego cęsu jest niesłabitele.

W Grecley

W Grecley na Wyspie Chio byla nicielska Maria Raggi Eustachia Rumi 1600. Ta Święta Panna nie tylko Rany miała od Chrystusa Pana wyróżne na rękah swych / Złogach / y boku ; ale też na głowie Korona cierńowa. Oczym świadectwa Michaela Lor a Ribera , y P. Ioannes Caragoza Spowiednicy tey Świętej Panny.

W Holkridge B. Brigitta tegoż Zabonu Świętego Dominika 14/ gdy sis tey cęsu lednego Chrystusa Pana na Modlitwie pożądała / Sigmaris piaci Raniego otrzymała. Anton. Senen, in Chron. Decade 1390.

W Mantuy B. Osanna na Modlitwie często prożac Chrystus Pana żeby mogła b/dy wczesniej spać bolesci Rani tego / o coe doswiadczyć iż to wielkie bolesci cierpią / gd/y gona Chrystus przypiązno / ktorze bolesci otrzymawały trzy dni leżala zmyśla / prawie wypisując się utraciwszy / także niemożono rozeznać / leżissom trida / czylieszczę wywabyla / aż od Chrystusa Pana pożilonia / do siebie przysiąła. Potym leżęce drugiego cęsu / gdy tak wiele i diegiele bolesci Rani tego cierpiąla / poczuła gono si: Rana w boku iey otriera / y krew z niego wypłynieć pocyna : z wielkimi tedy żamami prosiła Oblubienca swego Chrystusa Pana z pokory swej / aby tego nieczynił / kontentując się bolesciąm lego. Wzajem jest w Buchina. Szwiedzka o tym Hieronymus Mantuanus, Franciscus Ferrarensis, w świdcie tey Błogosławionej Osanny.

B. Maria à Santo Dominico , ten miala dir od Oblubienca swego Chrystusa Pana / iż bolesci rociła cierpiące w rękah / w nogach / y boku / y na sercu / kąt latko Świętej Katharzyny Swiensta. Ta Panna żyła Roko 1515. O ktorę piše Vincentius Antistius disp. de S. Catharina et Imaginibus §. 8.

Druga tez B. Katharzyna Ragonisa dżisnym sposobem otrzymała Stigmata Chrystusa Pana. Ta gdy dnia trzeciego po Smierci chwostiniu Chrystusa Pana przed południem / rozmystowała sobie jego pot krewny na Modlitwie na górze Oliviane / y mes

Ze tego: Przytym przynieść by dź wężeśnizko iego bolesci. Aeto
potrzeże się iey Chrystus po wrostać zmarłycho iastaicgo w ciele
iiey iasności/ jata śliczno Purpurę przysobdżany/ Choragiem w res-
zu trzymać; który w dżieczniie z nio rozmawiając pokazali iey plec
Ran swoich/ zktorych pięć prominentow krewowych do rąk / nog /
y boku iey podobdżili y one żarliły: zaczym zaraz na ślemie padła/
y iakoby umarła dionielki bolesci dugo leżała. A gdy do śbie
przybłd / wiele oto prosila Zbawiciela swego / aby te znaki Ran
swoich niebyły widziane / y to od niego otrzymała. Miala iescie ta
B. Katarzyna na głowie swej korone cierniowa Chrystusa Pana
ktora tak do głowy przydżoniona byla / iż potym zewsząd wokoło
ciało iey na głowie krewne y po kłote na wierzch wykapiło albo
wprosto. Tym Stigmatom iey dobrze sie przypatrył Comes
Mirandulanus, y Cnot iey Świętych był wiadomy / y o tym dale
świadectwo w Religach swoich. Ta Święta Panna Kołu Pani
stiego 1547. Panu Bogu Ducha swego oddala.

B. ter Ursula Aguiria Valentina aktora Kołu 1597. w dżiech
Świętego Benedykta po przyjęciu Piątkiego Sakramentu
w Kościele Ojców Dominikanów w Kaplicy Imienia Pana Je-
zusa / modląc się przed Obrązem Świętej Katarzyny Senensis/ep/
Krucifix w rąkach swej trzymiąc / obałyka a oto z ręki tego
Krucifixa trzy gwoździe ostrzem przedtem niey sie obrocili / iako
by one do przebijania ręki iey Chrystus Pan nagotował. Co mis-
diac ta Panna Święta Ursula / prosiła go połornie / aby zanie-
chambly Stigmatom swoich Świętych na Ciele iey / hal iey tylko
na miejscu ran swoich Świętych bolesci wewnętrzne iako načeśce:
ktora od tego czasu okrutne bolesci w rąkach / y w nogach cierpią-
la. Oczym świadczy Ioannes Gauaskon.

B. Ioanna Vrbueriana na Modlitwie rozmyślałac sobie
męce Chrystusa Pana / y będac wzadwożeniu padła na ślemie/ res-
ce na Krzyż rościegnione mając / y noge lebne na drugiej trzyma-
jąc iakoby ukrzyżowana. A leżąc tak przez cały dżien na ślemi / gdy
sie iey wiec

O Skarbie nigdy nieprzebrónym.

sie iey wiele ludzi przypatrzyło / słyseli łamania kości w ciele iey.
A potym takie zedwycenie cierpiąca przesz dżiesięć lat / na końcu
wielki plack z wielkimi bolesciami / tylko czasu lebnego / gdy dżie-
ta leżała / od tego byla wolna. Choquetiusz o tym pis-
ał / przywołując Raymundum Capuanum, Castillum, Seraphi-
num Razium, Guastonem.

Bylo y innych wiecę Panien tego Zakonu Dominika Smies-
tego / które z osobiwej lasti Chrystusa Pana bolesci wielkie Ran
iego cierpiły pewnych czasów iako byla B. Stefana Goncinosa.

B. Katarzyna Ryccia s. Gloenciey.

B. Hieronyma Carualla ktore cierpiły takie bolesci. Ote-
zych dalo świadectwo Ioan. Lopez, Seraph. Razius, Plodius
apud Choquietum.

W Neapolim Błogosławiony P. Ioannes gdy czasu lebnego
długie trwał na goracej Modlitwie / Kana sie mu na sercu iego
otworszyła / y iakoby nożem serce iego było rozerzione / zktorego
krw cięka / ktorej krew ampulce pełna bogego czasu chowano w
Konwencie B. Marii Sanitatis. Kedy Ciało iego odpoczywa iuscze
w swej całości nic nienarużone / ta krew z tego serca zarazie jest tu-
miana / y świeża sie będzi widzii. O tym wspomina Choquetius, y
świadką oszywistego tey Kany na sercu iego Story z nim oraz żył
czasów niedawnych Patrem Raymundum Hulderum będzi miał
mult/bebarob niego wstnie strony tego informowany.

B. Nicolaus Rauennas Goj w Wielki plack miał do ludu
kazanie o męce y bolesciach Chrystusa Pana / y rościegnawshy res-
ce swoje na Krzyż reprezentując onego ukrzyżowanego stowy wiele gos-
zecem lud do strachy y placu potudział / zaczym jaćmycony był
y podwieszony wifiel na powietrzu wyżej nad Kościołnice / na tros-
cie swoje Boże opomiał / y tak na powietrzu czas nie mały stos-
ząc iakoby strażnicy / bledzy twarzy / podobny umarłemu / nic nie
mowiąc / tylko wielkie wzdychanie tego słychać było. Ten potym
w kilku lat z tym świątem sie pożegnał / zaraz po śmierci jego
poleżał

281 Pierwszy Ktęzi, Szosty Część.

potakali się Stigmata Pan Chrystusa Pana w relikwii / nogi do p. boga jego. O tym napiso Leander, Eusebius, Hieronymus Boz- sellus, Razius, & alii.

R O Z D Z I A L XXXI.

*Studę Chrystusowi Boleski cielesne mścielikie; lubo nay-
djęże dla miłości iego wdzięcznie y z weselem
przyjmowali.*

Chrystus Pan gdy wolsiął na Krzyżu duszę rzecey przećwone w alm sie znajdowały / według nauki Thomasa S. Doktoru Anielskiego 3. p. q. 15, art. 5. y inny Doktorów Świętych / to jest / smutek y bolesć wielka ktorą cierpią wzgledem ciała na rojach zmysłach swoich / y przystym wesele niewypowiedziane na duszy / bedoc z Kościołem głoszoni : Ktore tego wesele iako mówi ten jest Doktor S. Dispensatiuē non deriuabatur ad vires sensibili- les , ne per hoc dolor sensibilis excluderetur , niezwłaszczo toiego wesele na zmysły cielesne / aby mogli cierpiec y dosyć uczynić za grzech ludzki. Tątym częścią aby teś przez te małe swole y śmierć Ecce podział na Krzyżu / wobec kogo lessa na wiernych się tego zlesze.

Jako tedy gdy człowiek iście vtrąpienia y bolesci dla Imienia lego cierpi iście się uczestniczącem metu jego. Taki teś na ten czas gdy te vtrąpienia z miłością przedko Chrystusowi podejmując / stale się uczestnicząc y wesele iego / którego dusza jego błogosławiona zawsze y czasu metu żałzywała / iako to ins obiecal: Ioani 16.. Tristitia vestra vertetur in gaudium, & gaudium vestrum nemotollet a vobis : Smutek wasz obróci się w wesele / a wesele waszego żaldu nie oddali od was.

Weswo nie tak daleco nalezy natym potykac się meźnie z nies- przyjacielem

282 O Skarbie nigdy nieprzebranym.

przyjaźnem / iako w tym bydż statecznym y nieprzyjętym i wobec- Elm nieszczęściu / vtrąpieniu y prześladowaniu iako tego Doktor Anielski Thomas S. Dowodzi 22. q. 123. art. 6. pokazując to : **J**actus fortitudinis principalior est , sustinere quam aggredi. Dzieło mestwa przednieyże jest / mowi / wytrzymać nizeli naisterac / to jest / iż to meźniejsza / trudniejsza y sacrajsza jest bydż states Crum y nieprzyjętym w nieszczęściu / meźnie cierpic przecis ponie rzecey prześladowania / metu cieślkiej śmierci okutno / dla sprawiedliwości / immobiliter sostenendo in periculis , nizeli potyskać się z nieprzyjaźniem. Takiż sturmuit Nieprzyjaciel iako nays potęsny do Miasta albo Oboru dobrze obronnego / iako nayblus jest trzymać iż w obleżeniu / a kiedy sie niepoddawcia nieprzyjacielowi meźnie dwia lat onemu odpór / lubo głodu / niewczasom wiele przypadać im przycierpic : takich maksi jest d' mal a nizeli nieprzyjaciela który potępnie sturmował ; y oniem przyp tyd' ktorzy się potępnie broniili żołdale zwycięstwo / y wielka chwała / a przyp nieprzyjacielu który tak wiele sturmow stocil nestyd y confusia.

Takie mestwo Chrystus Pan pokazał na Krzyżu metu y śmierci okutno niewinnego cierpliwie znosząc dla zbawienia wobec kiego świata / ktemu tego mestwu Petrus Patisi David S. d'haue sie Psal. 22. gdy mówi Quis est iste Rex gloria? Dominus fortis & potens in prælio. Co to jest zo Zrol dmaly? Pan morny y potężny na wojnie. Ktore to lego mestwo podałe nam do nrażenia Zapołtol S. i Hebr. 12. Recogitate cum, inquit qui talē sustinuit a peccatorib⁹ aduersus semetipsum contradictionem. O wiecie sobie / mowi / tego który takie sturmy wyderpił od grzeszników przedwko sobie sprzedzielniś.

Apostolomie Święci / y inisi Męczennicy Chrystusowi / iako się w metu od Tyrannów siebie zdrożonych meźnem flerilli. Oycowie Święci nigdy takiego ich mestwa wykonać nie mogo. Cyprian S. d'haule sie mestwu iż Lib. 2. Epist. 6. ad Martyres eak do nich mowi : Quibus ego vos laudibus prædicem for-

tissimi

tissimi Martyres? Tolerantis usq; ad consummationem gloriae
durissimam quæstionem nec cessatis suppliciis, sed vobis po-
tius supplicia cesserunt &c. Jakim ias mas wyfrowaniem man
wyfawiac namocniecejby Męczennicy? Sile pierśi waszych y fia-
teczność w Wierze? iako mowa prz o zdrobiec wytrzymaliście do
do skoruczenia chwaly/ wielce trudna quæstio aniście vstopili me-
kom/ ale wasz rącey mali vstopili.

Coś to winich sprawowalo je iakoby byndnicy żdnych mał
lubo okrutnych / Etore dla Chrystusa podew mowali nic niekażdyż
Drudzy w ogniu po weglach zarząscy iako po Kościach sicznych
przez vpalenia swego chodzili: iako S. Tiburtius do Sabina Es-
biego mowil. Prunet videntur mihi flores, Swiaty Marcus y
Marcellinus do stupā bedac gwozdziami przypieci aesoje piosnki
spiewali/mowiac do Tyrannā. Nicdysmy tak wodziesznieli byli bani
kietowani/ iako to teraz mile dla Chrystusa ponosimy .Nic innego
to sprawowalo/tylko ogień milosci przeciwko Chrystusowi Panu
albo rącey wesele niewypowiedziane Etore mali na sercu swym iż
iako sie stali uczestnikami mali jego/ tak tez y wesela tego/ Etorego
Chrystus Pan cierplac na Chrystu zażywał na dusz.

W nieznajdowaly sie takie mali na świecie/ Etorey slug Chrystusowych od milosci iego obwieść mogły: iako Apostol S. imie-
niem w byskich rokernych do Azymian mowil. Quis nos separabit
a charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an
nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? Ato nas
odlaczyc od milosci Chrystusowej? Otrapienie? czyl vciśnienie?
czyl głod? czyl nagość? czyl niebeskieczęstwo? czyl przeładowa-
wanie? czyl miecz? Tymi slowy dycac połazać nieznościone serce y
męstwo slug Chrystusowych. Nic żeby Męczennicy S. nie czuli
boleści cielesnych w meczach swych: ale iż one lekce sobie myślit z mis-
ciości przeciwko Chrystusowi/ iako mowil Bernard S. Super Can.
Neq; hoc mirum est si exul a corpore, dolores non sentiat
corporis: neq; koc facit stupor, sed Amor: Submittitur enim
sensus

sensus non amittitur: non decit dolor, sed contemnitur.
Lubo drudzy zofoblity w lasti Bożej żdnych bolesci nieczuli.

ROZDZIAŁ XXXII.

Wyświetlenie Krzyża Pánskiego, Oyców Świętych,

Swiety Paweł Apostol/ wßystke swoje chwale w Chrystusie
swoim poklädałac/ tak o nim mowil: Cieiday Boże/ abym sie
miał chlubić czym inßym/ tylko Chrystem Pánem naszymo Jeżusie Chry-
stusie. Ad Galat. 6.

Swiety Andrzej Apostol kiedy go na śmierć prowadzono/ os-
baczywszy zdaleka Krzyż który mu było nagozowane/ czyni przemossa
we taki do niego. O dobry Chrystu/ który ożdobał czoło Pana
mego wsią/ odwrotnie pożądany/ wielce umilowany/ y kiedyż kolo
wiel pożadaniemu zgotowany. Ex actis Passionis eius.

Swiety Augustin Doktor Kościoła Świełego o nim to po-
wiedział: Krzyż jest/ mowi/ wßelalicy pocitwości wielce godna
pamiętki: Przyjaciolom obrona/ nieprzyjaciolom wstret/ a Chrześ-
cianom triumphalna Choragię. Lib. 2. de Visit. Infirm.

Swiety Ambrozy także. Krzyż jest zwycięstwo Choragię
Zbawienia/ Triumph Chrystusowy/ miecz którym Diabel zabity
jest/ jest palma żywota wiecznego/ Odpušczenie nape/ Clemens
zażbowienia y nieśmiertelności. Orat. de Obitu Theodosii Imp.

Swiety Athanazy naszymo go Triumphem Śmierci. Serm.
de Cruce.

Swiety Jan Leo Serm. 4. Zowie go Drabina/ po Etorey
sprawiedliwi do wiecznego wstepuia żywota.

S. Jan Damascenus o nim mowil: Krzyż jest zdrowie
nasze duszne y cielesne/ zepsowane wßystkiego złego/ a przyczyna
wßystkiego dobrego. De Fide Orth. Lib. 4. Cap. 12.

S. Paulinus tożemu przypisuje/ Krzyż jest/ mowi/ obispies
cjenie

cznięte teraz niezbyt jego żywota, z którym albo znak Zbawienia wleżał do niego, Drzewo żywot przyniesie. Epist. II, ad Scuerum.

S. Ephrem tak go myślał: Krzyż niewyjętka Obrona Chrześcian / Zwycięsca Smierci / Gladziecia Włamy / świątłosć Smierci / Otworzenie Ratu / Depozantie bledow Heretyków / Firmament Włady S. de vera Pani. Cap. 3.

S. Grzegorz Nazian. Krzyż jest Słodki Ciezar / y Bawca żywota. Ad Helen.

S. Ignacy Męczennik Uczen Jana S. Ewangel. Krzyż jest znak zwycięstwa przeciwko diablowej mocy / y początek potępienia Smierci / y upadku iey. Epist. ad Philip.

S. Chrysostom takie dale tytuły Krzyżowi Chrystusowemu. Crux est argumentum omnis spiritualis congratulationis, Causa totius beatitudinis, dissipatio discordiarum, stabilitas pacis, copiosa donatio totius boni, Indicium salutis, Iætitia nostra, spes Christianorum, Resurreccio mortuorum, Dux & lumen Cæcorum, baculus claudorum, medicina infirmorum, Refrenatio diuitium, Destructio superborum, Pana malorum, Triumphus contra dæmonium, Spes desperatorum, Mater orphanorum, Magnificentia Regum, Philosophia Imperatorum, Sapientia stultorum, Libertas seruorum, Gaudium Sacerdotum, Gloria Martyrum, Fundamentum Sanctæ Ecclesiæ, Tutella mundi, Destructio idolorum, Clavis Paradysi, Crux pretiosa, Crux vitalis. Thesaurus certus & securus, & summa totius boni &c. Hom. de Cruce & Latrone.

Wiele inßy jest Elogia Krzyża Świętych tych / y inßy Dotorów Świętych / y prawie żadnego niemaj Doktora Świętego w Kościele Bożym / któryby na dwale Krzyża Chrystusowego czego nie napisał. Ktore to Elogia refixit Doktor Święty tym hymnem sanctam summam placuisse Krzyżu, ktoru grecy Dorothei sic dicunt. Szczelne taki epilog.

IN V-

IN VESPERIS, ET MATVT.

S. Alue Crux Sancta, salue mundi gloria,
Vera sp̄s nostra, vera ferens gaudia.
Signum salutis, salutis periculis,
Vnale lignum, vitam ferens omnium
Te adorandum, Te Crucem viuificam,
Per Te redempti dulce decus seculi,
Semper laudamus, semper tibi canimus,
Per lignum serui. Per Te sumus liberi.

IN LAUDIBVS,

O Riginale crimen necans in Cruce,
Nos a priuatis Christe munda maculis.
Humanitatem miseratus fraglem,
Per Crucem Sanctam lapsis cora ventiam.
Protege, salua, benedic sanctifica,
Populum cum filium Crucis per signaculum,
Morbos auerte corporis & animæ,
Hoc contra signum nullum sit periculum,
Sit Deo Patri laus, in Cruce Filio,
Sit coequali laus Sancto Spiritui,
Cimbus summis gaudium sic Angelis,
Honor sit mundo, Crucis adoratio. Amen.

